

Z odkupi bomo dosegli primerni delež iz privatnega gospodarstva za graditev socializma v FLRJ

Letošnje izvajanje odkupa kmetijskih pridelkov od zadrug in kmetov v ptujskem okraju predstavlja za delavce in nameščence iz družbenega gospodarskega sektorja pridobitev potrebnih živil, za kmetiče družine pa traven odmere pridelka za lastne potrebe tudi ukrep, ki bo o veliki meri v korist preobrazbe vasi onemogočil pozore izkoriščanja ali zanemarjanja zemlje o špekulativne namene, obenem pa preprečil delovno razmerja med kmeti in njihovimi delovnimi pomočniki v korist delovne sile državnega in zadrugnega sektorja.

Za vzdrževanje zastarelih oblik kmetovanja ne bo več mogoče uporabljati tuje delovne sile (pastirjev, dekel in hlapcev ali kakorkoli bi jih kdo imenoval), ker ta ne bo na razpolago. Pri odkupu ne bo mogoče obracurati od količin oddaje količin živeža za vse delovne člane družine, temveč le za toliko delovnih članov, ki so potrebni za določeno kmetijsko. Pomožne delovne sile na vaseh ne bo več mogoče vzdrževati iz privatnega zaklada živil. Vzdrževala se bo iz državnega in zadrugnega zaklada, potem vključno v družbeno-gospodarski delovni proces.

S preprečitvijo izkoriščanja zemlje in delovne sile v okviru privatnega gospodarstva se ustvarjajo pogoji za ustvaritev socialističnega gospodarstva na vaseh.

Na podlagi 1. člena zakona o pooblaščenosti vlade LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva izdaja

uredbo o odkupu krompirja v gospodarskem letu 1949/50

I. Temeljne določbe

1. člen

Da se zagotovi preskrba delovnega ljudstva s krompirjem, bo država v gospodarskem letu 1949/50 odkupovala krompir po določbah te uredbe.

2. člen

Pridelovalci krompirja, ki imajo tržni presežek krompirja, so dolžni prodati državi določene količine in sorte krompirja po cenah, ki jih določi vlada LRS. Oddati morajo zdrav, suh krompir.

3. člen

S presežki krompirja, ki jim preostane po obvezni prodaji (prosti presežki), lahko pridelovalci prosto razpolagajo.

Proste presežke lahko pridelovalci prodajo državi ob pogojih, ki so predpisani z uredbo o prodaji kmetijskih pridelkov, vezani s pravico do nakupa določenih industrijskih izdelkov po nižjih enotnih cenah.

II. Planiranje odkupa

4. člen

Plan za odkup krompirja določa za posamezne oblastne ljudske odbore in za glavno mesto Ljubljana minister za državne nabave v sporazumu z ministrom za kmetijstvo in predsednikom planske komisije LRS.

Oblastni izvršilni odbori razčlenijo plan za odkup krompirja na okrajne (mestne) ljudske odbore, okrajni (mestni) izvršilni odbori pa na krajevne (rajske) ljudske odbore.

Mestni izvršilni odbor glavnega mesta Ljubljane razčleni predhodni plan za odkup krompirja na rajonske in na krajevni ljudski odbor svojega območja.

5. člen

Na podlagi plana za odkup krompirja, ki ga prejme od okrajnega (mestnega) ljudskega odbora, sestavi krajevni (rajski) izvršilni odbor ob dozorovanju krompirja za vsakega pridelovalca plan obvezne prodaje krompirja tako, da določi količino in sorte krompirja, ki ga mora vsak posamezni pridelovalec prodati državi. Plan obvezne prodaje sestavi krajevni (rajski) izvršilni odbor na podlagi površine, ki je morala biti

seh Edino s pomočjo združitve delovne sile, orodja in zemlje v kmetijsko obdelovalne zadruge bo mogoče slediti potrebam naslega razvoja industrije, pa če bi se poindici tej nujnosti še tako upirali ali izogibali.

Porok za pravilno izvedbo uredbe o odkupu in za doseganje razvojnega cilja je večina zadrug in delovnih kmetov, ki bodo videli v tej obliki odkupa potrebo po doprinosu svojega deleža pri gospodarski preobrazbi naše države. Manjšina enih in drugih bo skušala v svojo škodo nati izhod, ki je v nasprotju s socialistično zakonitostjo.

Uredba o odkupu krompirja (Uradni list št. 25 od 16. 8. t. l.), ki je dobesedno objavljena, določa pravice in dolžnosti organov oblasti, zadrug in kmetov. Škoti vse člene uredbe se prepleta srb ljudske oblasti za doseganje primerne deleža kmetijskih pridelkov iz privatnega in zadrugnega sektorja k velikemu deležu državnega sektorja za graditev socializma v FLRJ.

Odmerna pridelka in predpisa odgovarja zmogljivosti zemlje, potrebam družbene potrebnosti in potrebam preživljanja kmetičkih družin. Odsodnja pa tudi končni stopnji privatnega kmetijskega gospodarstva ob prihodu v zadrugno gospodarstvo.

vlada LRS po predlogu ministra za državne nabave LRS

Zoper odločbo krajevnega (rajskega) izvršilnega odbora se pridelovalec lahko pritoži v treh dneh po prejemu odločbe. Pritožbo vloži pri krajevnem (rajskem) izvršilnem odboru, ki jo mora s svojimi pripombami takoj poslati okrajnemu (mestnemu) izvršilnemu odboru. Ta mora odločiti o pritožbi v treh dneh in po krajevnem (rajskem) ljudskem odboru obvestiti o svoji odločitvi pritožitelja in pooblaščenemu odkupno podjetje.

III. Kako se določi količina obvezne prodaje krompirja za posamezne pridelovalce.

7. člen

Za vsakega pridelovalca krompirja ugotovi krajevni (rajski) ljudski odbor skupni pridelok krompirja, njegove lastne potrebe in tržni presežek krompirja.

Pri tem se mora upoštevati zlasti te-le okoliščine: ekonomsko moč in strukturo gospodarstva, površino, ki jo je moral posamezni pridelovalec zasadi s krompirjem (zgodnjim in poznim), hektarski donos, površino obdelovalne zemlje in uvrstitev v agrarni rajon.

Ce je zaradi slabega obdelovanja hektarski donos slabši, kot bi lahko bil normalno, se upošteva normalni donos. Hektarske donose, ugotovljene po krajevni (rajski) komisiji za ocenjevanje hektarskih donosov, mora prei potrditi okrajna (mestna) komisija za ocenjevanje hektarskih donosov.

8. člen

Glede na splošno donosnost zemlje se razdeli Ljudska republika Slovenija na tri agrarne rajone:

I. rajon spadajo okraji Murska Sobota, Lendava, Radgona, Ljutomer, Maribor mesto, Celje mesto in Ljubljana mesto ter žitrodni nižinski predeli okrajev Ptuj, Maribor okolica, Celje okolica, Mozirje, Poljčane, Trbovlje, Krško, Novo mesto, Trebnje, Grosuplje, Ljubljana okolica, Kranj, Kamnik, Jesenice in Dravograd;

II. rajon spadajo višinski predeli okrajev Ptuj, Maribor okolica, Celje okolica, Mozirje, Poljčane, Trbovlje, Krško, Novo mesto, Trebnje, Grosuplje, Ljubljana okolica, Kranj, Kamnik, Jesenice in Dravograd in žitrodni nižinski predeli okrajev Kočevje, Črnomelj, Gorica, Ilirska Bistrica in Sežana;

III. rajon spadajo višinski predeli okrajev Kočevje, Črnomelj, Gorica, Ilirska Bistrica, Sežana in okraji Tolmin, Idrija in Postojna.

Ce ne spada ves okraj v isti rajon, opravi rajonizacijo zemljišč okrajni izvršilni odbori; okrajni izvršilni odbori predložijo rajonizacijo v potrditve oblastnemu izvršilnemu odboru in jo po potrditvi razdeli v prizadetih krajih na krajevno običajni način.

9. člen

Tržni presežek ugotovi krajevni (rajski) izvršilni odbor tako, da od ugotovljenega pridelka odšteje lastne potrebe pridelovalca, in sicer:

a) za prehrano družinskih članov:

v I. rajonu do 130 kg,

v II. rajonu od 130—150 kg,

v III. rajonu od 150—180 kg za vsakega člana družine, ki živi s pridelovalcem

stalno v skupnem gospodinjstvu, upoštevajoč pri tem, da se, kolikor pre za odrasle, za delo zmogne družinske člane, nusti krompir za prehrano samo za tiste, ki so potrebni za obdelavo posestva.

b) Za krmljenje živine se pusti: za vsakega pitnega prašiča, ki ga je gospodarstvo dolžno prodati državi:

v I. rajonu do 200 kg,

v II. rajonu od 200—250 kg,

v III. rajonu od 250—350 kg;

za vsakega mršavega prašiča, težjega od 40 kg, ki ga je gospodarstvo dolžno prodati državi, do 80 kg;

za vsakega pitnega prašiča, ki ga redi pridelovalec za lastne potrebe, količina, ki je določena za pitne prašiče, ki jih

su samo steblo, dočim se rjavi prah razkadi in okuži sosednje žitne rastline. Trosi te bolezni vstajajo v notranjosti zrnja, zato ni mogoče na semenskem žitu ugotoviti, ali je okuženo ali zdravo, niti ni mogoče snetljivosti pregneti s razkuževanjem. Čeprav kupimo kvaseno semensko žito, ali pa ga sami kvasimo, se lahko prašna snet na žitu kljub tem pojavi.

Kakšne žitne bolezni preprečujemo s razkuževanjem semen?

Najškodljivejša bolezen, ki jo preprečimo s kvašenjem, je smrdljiva ali trda snet pri pšenici. Dalje uničujemo s kvašenjem trose pokrite sneti pri ječmenu, ki je slična smrdljivi snetljivosti pšenice in drugim boleznim pri žitu, predvsem trossom prašate sneti na orosu in ovsu. Obrambno učinkovite je razkuževanje proti snežni plesni. Ta žitna bolezen je imenovana po tem, ker se pojavlja pri mladih, ko skopni sneg, v obliki sve pajčevine ali plesni na ozimnem žitu, predvsem na rži, pa tudi na ječmenu in pšenici. Zadrudniki mislijo, da je ta pajčevina zaradi dolgo ležanja snega. To mnenje je le v toliko upravičeno, da se snežna plesen bolj razširi ob dolgi ležnem snegu. Povzročitelj te bolezni razdružniki jo imenujejo pozibla žita) je neka glivica. Trosi te glivice se nahajajo na površini žitnih zrn. Uničimo jih lahko s kvašenjem semenskega žita s posebnimi razkužilnimi sredstvi. Uspeh kvašenja je v povečanju semenske kalilne sile in odpornosti rastlinic proti nasadom bolezni.

Oblike razkuževanja

Kvašenje žita ima stotoletno tradicijo. Nekdaj so uporabljali kmetje predvsem apno in lesni pepel. Dolgo so kvasili

Odhod pionirjev iz počitniške kolonije Podgorje

44 pionirjev iz ptujskega okraja je preživljalo prijetne počitnice v počitniški koloniji v Podgorju pri Slovenj Gradcu. Vse dan jim je bil izpolnjen z delom, ki jih ni prav nič utrujalo. Dve četi sta tekmovali med seboj v disciplini in snagi. Razvedrila je bilo dovolj. Vsak dan so napravili kratek izprehod v prekrasno okolico ali pa so delali daljše izlete v hribe. Tudi kopanja in fizkulture niso zanemarjali. Pridno so se vadili v vseh panogah in so tudi položili normo za fizkulturno značko. Posebno jim je bila pri srcu igra »med dvema ognjema«, kakor tudi šah

Pa tudi kulturno-prosvetno delo ni pozivalo. Pridno so se vadili za končno preiditev, na katero so povabili prijazne Podgorčane, ki so se v precejšnjem številu odzvali. Posebno jim je bilo všeč, ko so pionirji zapeli: »V Podgorju smo radi, radi...«.

Slovo je bilo težko. Vsi so zatrjevali, da b. radi drugo leto zopet prišli nazaj. Okrepljeni in vedri bodo pričeli z delom v novem šolskem letu, zavedajoč se, da samo tako lahko povrnejo skrb, ki jo posveča naša ljudska oblast pionirjem nove Titove Jugoslavije.

S. K.

redi pridelovalec za obvezno prodajo državi, računajoč po enega pitnega prašiča na tri družinske člane, ki žive s pridelovalcem v skupnem gospodinjstvu in ne prejemajo živilskih nakaznic, so pa potrebni za obdelavo posestva.

Koliko krompirja se pusti za vsako plemensko svinj, določi z navodili ministr za državne nabave v sporazumu z ministrom za kmetijstvo.

Za krmljenje živine določene količine se pustijo v drobnem in odpadlem krompirju.

c) za seme se pusti 2000 kg na 1 ha površin, zasajenih s krompirjem.

10. člen

Krajevni ljudski odbor določi količino krompirja, ki ga morajo prodati posamezni pridelovalci, v tehle mejah:

Obdeloval. površina	Obvezna prodaja v %
I. rajon	II. rajon III. rajon
do 2 ha	do 60% do 50% do 40%
od 2 do 3 ha	50—70% 40—60% 30—50%
od 3 do 5 ha	60—80% 50—70% 40—60%
nad 5 ha	70—95% 60—90% 50—85%

11. člen

V izjemnih primerih lahko krajevni (rajski) ljudski odbori s privolitvijo okrajnega (mestnega) ljudskega odbora obremenijo posamezno gospodarstvo nad ali pod določenimi normami za določeno velikostno skupino.

12. člen

Količine zgodnjega krompirja (ne mladega), ki so na pridelovalci prodali po oblaščenim odkupnim pod'etjem po nižjih enotnih (vezanih) cenah, se vštejejo v obvezno oddajo.

13. člen

Krajevni (rajski) izvršilni odbori lahko določijo po navodilu okrajnega (mestnega) ljudskega odbora, da posamezni pridelovalci oddajo krompir šele spomladi. Takim pridelovalcem se prizna primeren odbitek na izrabo na teži (kalorijah) glede na čas vskladiščenja krompirja. Odkupno podjetje mora s takimi pridelovalci vnaprej skleniti pogodbe in jim mora plačati vnaprej 50 odstotkov kupnine.

IV. Določanje obvezne prodaje krompirja kmetičkim obdelovalnim zadrugam in zadrugnim ekonomijam

14. člen

Količino obvezne prodaje krompirja za kmetičke obdelovalne zadruge in zadrugne ekonomije določijo okrajni (mestni) izvršilni odbori na podlagi navodil, ki jih izda minister za državne nabave LRS sporazumno z ministrom za kmetijstvo.

V. Kazenske določbe.

15. člen

Kolikor prekrši te uredbe niso sodno kazniva dejanja, se kaznuje z denarno kaznijo do 50.000 dinarjev ali s poboljševalnim delom do treh mesecev, kdor:

a) brez utemeljenega razloga in namenoma ne izpolni obveznosti v določnem roku, količin in sorti;

b) določene podatke, ki vplivajo na določitev obvezne prodaje;

c) prikriva krompir;

d) namenoma ni zasadi s planom določene površine ali namenoma slabo ob-

deluje zasajene površine in s tem zniža pridelok krompirja.

Poleg kazni iz prvega odstavka se lahko izreče odvzem tiste količine krompirja, glede katere je storjen prekršek.

Kazni izreka okrajni (mestni) izvršilni odbor.

16. člen

Z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev se kaznuje uradna oseba:

a) ki zaradi nemarnosti, birokratskega in nepravilnega poslovanja ne ukrene potrebno, da se predpiše obvezne prodaje izvrši pravilno in pravočasno;

b) ki ne pošlje poročil pravočasno ali ne pošlje pravih poročil;

c) ki ne vodi na predpisani način evidence o obvezni prodaji ter o odkupljenih in oddanih količinah krompirja;

d) ki razpolaga z odkupljenimi količinami krompirja v nasprotju z obstoječimi predpisi in izdanimi dispozicijami.

Kazni izreka izvršilni odbori oblastnih ljudskih odborov.

VI. Končne določbe

17. člen

Natančnejše predpise za izvajanje te uredbe izda po potrebi minister za državne nabave LRS v sporazumu z ministrom za kmetijstvo LRS.

18. člen

Ta uredba velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

St. S—zak 587.

Ljubljana, dne 13. avgusta 1949.

Predsednik vlade LRS

Miha Marinko l.r.

Minister

za državne nabave LRS:

Milan Škerlavaj l.r.

Minister za kmetijstvo LRS:

ing. Jože Levstik l.r.

V zadrugnih ekonomijah s poljedel-

sko kulturo so delali do sedaj na različne

načine, a doslej niti eden ni ustrezal

pravemu bistvu zadrugne ekonomije.

Nekje plačujejo delovno silo v denarju

drugod opravljajo delo s prostovoljnimi

frontnim delom, spel drugje pa so za-

družne organizacije uporabljale razne

oblike stimulacije. Na takšen način ne

samo, da dela niso uspešno končevali,

ampak je bila pogosto slaba tudi kva-

lita dela. Največja slabost takega na-

čina pa je v tem, da se v takih pogojih

zadrugne ekonomije ne morejo razvijati

v socialistično gospodarstvo.

Pravilno bi bila zadrugna ekonomija

organizirana kot trdna enota s svojimi

člani, ki bi ne samo delali v njej, ampak

bi jo tudi smatrali za svoje lastno so-

cialistično gospodarstvo. Način plačevanja

mora biti odvisen od vloženega dela, ob-

računano pa v obliki delovnega dne (de-

lovniha). Od doseženih dohodkov bi

zadruga del pridržala za razširjenje pro-

izvodnje, del pa bi se razdelil na vlože-

nem delu. Na ta način bi najboljše za-

gotovili delovno silo in večji dohodek us-

treznih kultur.

E. Kardelj

Vsak zavezan državljan štedi z elek-

triko. S tem omogoča nemoteno delo v

industriji.

TEORIJA V ZADRUŽNI PRAKSI

Zadrudniki bodo sejali samo očiščeno in razkuženo semensko žito

Zadrudniki so prevzeli iniciativo v prizadevanju, da bi očistili žitno seme ljuške in plevela, kolikor se to že njim ni posrečilo skozi dolgaletno prizadevanje, ki je zadajalo veliko skrbi že našim pradedom.

Da je treba vse semensko žito očistiti pred setvijo na triterju, smatrajo zadrudniki kot svojo osnovno dolžnost. V kolikor pa še mlajšim zadrudnikom, to ni jasno, jim je pač treba pomagati, da bi dovolj, če je njiva za žito dobro pognojena in če je ugodna letina, predpogoj za dober pridelok je čiščenje in razkuževanje.

Prednjo trditve opiram na s'edečo okoliščino: ako namreč zasejemo eno odvisno enako obdelane in pognojene njive z očiščenim žitom, drugo pa z neočiščenim, z lahkoto opazimo med obema veliko razliko, pa naj si je v seme tako ali tako. Pri čiščenju se nam ec izloči vse plevelovo seme: grah in graščica, ljuška itd. Četudi izgleda žito na oko še tako čisto, se vendar pri čiščenju pokaže, koliko plevelnega zrna je vendar še skritega v takem žitu. Nadalje se pri čiščenju semenskega žita izloči vse drobno, nedozorelo in slabo kaljivo seme. Uspevanje rastline pa je v prvi vrsti odvisno od rastne moči semen in od zaloge hrane, ki je v njem nakopičena. Če pridobimo s čiščenjem semena lepo, enakomerno debelo, popolnoma razvito seme, bo tudi žito enakomerno zrastle in bo bujno gnalo. To žito moramo sejati bolj na red-

ko, ker se bolj razraste. S čiščenjem torej tudi varčujemo s semenskim žitom. Žito čistimo s stroji — triterji, ki jih je več vrst. Na primer veliki triterji »Marota« imajo do osem zaporednih, neizmenljivih mrež. Žito prehaja pri čiščenju zapovrstjo od najgostejšega rešeta do vedno redkejšega, zato se pri raznih rešetkah izloča žito razne debelosti.

Zelo prikladno obliko čistilnika ima tip »Hendgood 6«. Ta žitocistični stroj je prilagoden na motorni pogon. Je enostavno in skrbno izdelan in čisti do 300 kilogramov na uro. Največjeje in pri vsakem triterju, da ima cela in dovolj redka rešeta in da ne propušta grahorja. Če je rešeto pregesto, pride tudi deležje seme ljuške med semenska žita.

Cilj razkuževanja semenskega žita

Znano je, da napada naša žita vrsta škodljivcev: vrane, miši... več kot navedeni škodljivci napravijo škode pri žitih žitne bolezni: snetljivost, rja itd. Tudi vse te žitne bolezni povzročajo živa bitja, glivice, ki so vidne je z drobnogledom.

Obstojata dve skupini žitne bolezni. Bolezenski trosi prve skupine vrasajo v samo zrno, pri drugi skupini pa se bolezenske klice oprimejo površine žitnih zrn. Z razkuževanjem uničimo bolezenske trose slednje skupine. Razkuževanje žita ne učinkuje na bolezni prve skupine. Prašnata snetljivost ozimnega žita je posebno nevarna. To je namreč snetljivost, ki zapusti od žitnega kla-